

עלון שבועי בעניני פרשת השבוע, יוצא לאור ע"י ארגון תורה וחסד:

'המרכז לערבות הדדית'

י"ב שבט התשפ"ג - גליון 230 - פרשת בשלח.

העלון מוקדש לע"נ מור סבינו : מולא אברהם בן מולא חיים וצביה ז"ל

יום פקודתו ח"י בשבט ה'תרפ"ו. ת.נ.צ.ב.ה.

מבט מהפרשה:

מסירות נפש סותמת את פי המקטרג.

בפרשת השבוע כשבני ישראל מגיעים לשפת הים, ומגיעים למבוי סתום בין מצריים ובין הים, מיד מתחילים לצעוק לה' ואז: "ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו" נשאלת השאלה:

תשובתו של הקב"ה למשה "מה תצעק אלי" תמוהה היא, וכי מה עוד היה ביכולתו של משה לעשות אם לא לצעוק?!
ואל מי עוד יוכל לפנות אם לא אל הקב"ה?!

הרב משה קלר זצ"ל בספרו "טללי אורות" מביא משל למה הדבר דומה:

אדם עשיר וגיבור גדול כעס על בנו יחידו בשל התנהגותו הקלוקלת, ובכעסו כי רב שלח אותו מביתו.

הסתובב לו הבן ברחובות העיר בעירום ובחוסר כל, וכשגברה הצינה וכל מוצא אחר לא נראה לו, הוא פנה אל אחד מן השכנים בבקשה שידבר עם אביו שיחוס וירחם עליו וייתן לו לכל הפחות נעלים ובגדים.

השכן התמלא רחמים על הבן המסכן ומיהר לקבל על עצמו את השליחות. הוא הגיע אל שכנו העשיר, והפציר בו: "אנא, רחם על בנך... הוא הולך ערום ויחף, והקור הנורא חודר לעצמותיו והוא חולה מאוד..."

כששמע השכן את פנייתו נענה ואמר: אדרבה, במקום לדבר על העניין איתי – דבר על כך עם בני... הרי אני אביו, וכי סבור אתה שאין לבי שותת דם על שקר לו? אולם בכל זאת איני יכול לעזור, מכיוון שאני מצווה לחנך אותו... דבר אתה, אפוא, אמור לו שייטיב את דרכיו ומעשיו, ובאותו רגע שישב אלי – אתן לו הכול!..."

כן הוא הנמשל: בשעה שהיו ישראל נתונים בצרה, היה שר של מצרים עומד ומקטרג עליהם: "הללו (=מצרים) עובדי עבודה זרה והללו (=בני ישראל) עובדי עבודה זרה, מה נשתנו אלו מאלו?!"

באותה שעה לא הייתה לאבותינו שום זכות לישועה, כמו שנאמר: "ואעבור עליך... ואת ערום ועריה".

ברוב רחמיו רצה הקב"ה להצילם, אלא שהיה צורך בזכות, לפיכך כאשר בא משה וביקש להצילם, עונה לו הקב"ה: לא ממני צריך אתה לבקש זאת – אלא מעם ישראל! - "דבר אל בני ישראל ויסעו" – אמור להם שיעשו מעשה שכרוכה בו מסירות נפש, ועל ידי כך ייסתם פי המקטרג והם יזכו בכל השפע המוכן עבורם..

(ע"פ 'דבר תורה')

זמנים לשב"ק פרשת בשלח:

הזמנים ע"פ לוח אור החיים – שעון חורף.

הדלקת נרות : ירושלים*: 17:00 | תל אביב: 16:57 | חיפה: 16:57 | בית שמש: 17:00. *לנוהגים 40 דק' בירושלים: 16:40.

צאת השבת : ירושלים: 17:52 | תל אביב: 17:49 | חיפה: 17:49 | בית שמש: 17:52.

רבנו תם : ירושלים: 18:28 | תל אביב: 18:23 | חיפה: 18:24 | בית שמש: 18:27.

פניני אור החיים:

'הדו שיח בין הים לה' יתברך'

רבינו האור החיים הקדוש מביא את דברי הגמרא בפסחים, המספרת שהקדוש ברוך הוא ציוה לים לפלוט את המצריים לפני שהם מתים, כדי שעם ישראל יראו בעיניהם איך המצריים מתים.

והדגים לא רצו, ובאו בטענה 'כלום יש עבד שהאדון נותן לו מתנה ואחר כך חוזר ומבקש בחזרה', והשיב להם הקדוש ברוך הוא, שהוא יחזיר להם יותר מספר אנשים של רשעים שיטבעו בים במלחמת סיסרא, ואז הם שתקו.

עוד מביא רבינו הקדוש את המדרש שלאחר שפלט הים את המצריים ומתו על שפת הים, רצה הקדוש ברוך הוא להחזיר אותם לים, והים לא הסכים.

ושואל רבינו הקדוש שתי קושיות עצומות:

א. מדוע היו הים והדגים צריכים כל כך דחוף את המצריים, ומה יעשו איתם, ובפרט שכך הוא טבע הבריאה שהים פולט את הנתבעים בתוכו, והאם רצו לשנות את סדרי הבריאה, ומהו ה'מתנה' הגדולה שיש להם בזה???

ב. אם הים כל כך רצה את הרשעים האלו בתוכו, מדוע אחר כך כשכבר רצה הקדוש ברוך הוא לתת לו אותם, הוא לא הסכים, ומתחילה מה היתה מחשבתו???

ומתרץ רבינו הקדוש יסוד עצום, שבוודאי הים לא רצה אותם להנאה גשמית ולא רצה לשנות את הטבע שהים פולט את הגופות שנמצאים בו, והוא סך הכל רצה לזכות במצווה רוחנית, לגמור את המיתה במצריים הרשעים ולהיות שותף ב'חיסול הסופי' שלהם, ובפרט שגם למצריים הרשעים היה איזה כוח וניצוץ רוחני שנתן בהם חיות, והים רצה לזכות באותם כוחות, ואם כן, לאחר שמתו, אין לו שום רצון בגופות שלהם.

וזה לשון קודשו: 'כי חפץ הוא לגמור המצוה במכעסי אל, ותמצא כי כל שרי מעלה וכל ברואי מעלה ומטה, חפצים וחשקים לעשות מצות ה', כי הם האביונים בדבר, לצד שאין להם מצוות, וכן תמצא כי גבריאלי ביקש מה' להציל אברהם מכבשן האש, הרי כי זכות הוא למלאכים לעשות חסד לצדיקים ולאובהי עליון, וכמו כן היה חפץ הים שתגמור יציאת נפשם בים ולא ביבשה, ולזה צעק לבו, והשיבו אל עליון, כדרך שעשה לגבריאלי, כי לעתיד ימציא לו זכות אחר לאבד עם רשע, והוא מחנה סיסרא, שהוא יעשה בהם 'מצות איבוד רשעים', ולזה אחר שפלטם ויצתה נפשם על שפת הים וזרקתם האדמה לים, לא רצה לקבלם כי אינו מטבעו. עד כאן לשון קודשו.

[אור החיים בשלח פרק טו פסוק יב]

בקיצע'ר – חידוש קצר לשולחן השבת:

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּמִצְרַיִם וַיֵּיָרָא הָעָם אֶת ה' וַיֹּאמְרוּ בְּה' .. (וי"ד, ל"א)

יש לדקדק מה ראו ישראל במצריים שמתו על שפת הים, שהביא אותם להאמין בה' יתברך יותר מכל הנסים שהתרחשו עד אז? החפץ חיים זצ"ל כתב לבאר (על פי מה שפירש רש"י), שהמצריים בים נדונו בשלושה סוגי מיתות:

א. ברשעים הגדולים נאמר: "איכלמו כקש", לומר שנתייסרו בייסורים קשים מחמת גלי הים, שנאבקו עמהם עד ששקעו.

ב. ברשעים בינוניים נאמר: "יורדו במצולת כמו אבן", שלא הרבו להתייסר, אלא השתלשלו לאט לאט כמו אבן, עד רדתם.

ג. בטובים שבהם נאמר: "צללו כעופרת במים אדירים", דהיינו שלא נתייסרו, אלא טבעו מיד בו במקום.

ולאחר מכן כשפלט הים את כולם, ובני ישראל הכירו את הרשעים לסוגיהם, דהיינו שהיו יודעים את מדת רשעותו של כל אחד מהם, על ידי זה השיגו את משפט הצדק בעונשם, לכך הגיעו לידי אמונה נוספת בה' ובמשה עבדו.

(ע"פ 'סימן לבנים')

בדיחות הדעת:

למה כלה שמחה ביום החתונה? כי אין לה ספיקות איזה בגד היא תלבש..

.....

גבר נכנס לחנות מתנות ואומר למוכר: "אני מחפש מתנה לאשתי"

המוכר: "יש לנו כאן את המילה האחרונה" הגבר: "לא תודה את זה כבר יש לה....."

סיפור לשבת :

רימון ההצלה מארץ ישראל

על שפת ים הכנרת, בבקתה קטנה לא הרחק מטבריה, התגורר לו יהודי בשם ניסים כנורי.

ניסים זה היה יהודי עני מרוד. לא היו לו שדות או כרמים, כי אם עץ רימון בודד אחד שעמד ליד הבקתה הקטנה. במשך השנה כולה הוא היה יושב ולומד בצל ענפי העץ העבים. כאשר הפירות היו מבשילים לא היה קץ לשמחת ניסים ומשפחתו. הם היו אוכלים מן הפרות ומתפרנסים ממכירת רימונים. מובן מאליו כי פרנסה בשפע לא היתה לו, לניסים.

כאשר הגיעה תקופת "שלושת השבועות" שבין שבעה-עשר בתמוז לתשעה באב, בהם עם-ישראל מתאבל על חורבן הבית וירושלים, היה העץ כבר מלא בפירות עסיסיים. ניסים ומשפחתו היו ממתינים בסבלנות עד לאחר שחלפו ימי האבל הלאומיים. אז, הם היו יוצאים אל העץ, קוטפים מפירותיו המתוקים וב"שבת נחמו" מברכים ברכת שהחיינו ומודים לבורא העולם על הפירות. את הרימון הטוב ביותר היה ניסים שומר לקראת ט"ו בשבט, ראש השנה לאילנות.

לרימונים של ניסים יצא שם טוב בכל הסביבה, ויהודים כערבים נהרו לחצרו כדי לרכוש מתוצרתו.

ילדים היו לו כמעט כמספר הרימונים על העץ. הם גדלו והתפתחו יפה, ממש כמו הרימונים, אך הגיע היום ובתו הגיעה לפרקה. כפי שנהוג היה באותם הימים, היה על ההורים להעניק "נדוניה" מכובדת לחתן הטרי. אך מנין לו, לניסים העני המרוד, כסף לנדוניה?

ואם לא די בכך, הרי שתקופת שלושת השבועות הלכה והתקרבה, והעץ עמד ריק, ללא פירות, כשענפיו שמוטים למטה, כאילו התבייש במה שאירע לו.

חלף-עבר לו תשעה באב, וניסים המסכן עמד ליד העץ, מחפש אולי ימצא בכל זאת רימון או שניים? "אברהמ'לה" הוא קרא לבנו הקטן, "בוא ותטפס על העץ, אולי תגלה בין העלים איזה רימון מסתתר?"

אברהמ'לה מיהר לטפס על העץ כשהוא מזיז לצד ענפים ועלים, ולפתע בקעה מפיו קריאה: "אבא, מצאתי רימון! ועוד אחד, ועוד אחד!" הוא ירד מן העץ ובידיו 'שלל' רב: שלושה רימונים עסיסיים ויפים.

"תודה לא-ל" אמר ניסים. "מעולם לא ראיתי רימונים יפים כאלו".

לא חלף זמן רב והנשים החלו מתדפקות על דלתו של ניסים, כדי לרכוש רימונים כרגיל. אך ניסים נאלץ להשיב את פניהם ריקם. "נותרו לי רק שני רימונים" הוא הסביר. "על אחד מהם נברך בראש-השנה ונבקש שירבו זכויותינו כרימון. את השני נאכל בט"ו בשבט. אני מצטער, בואו בשנה הבאה" הוא אמר, והם איחלו לו יבול טוב יותר בשנה החדשה.

*

שבת נחמו חלפה בששון ובשמחה על משפחת כנורי. ראש השנה חלף-עבר אף הוא, אך לאחר מכן החלה אשתו לדאוג: מה יהיה על בתם שהגיע לפרקה? היא החלה להפציר בבעלה שיצא לחוץ לארץ כדי לעורר את רחמי היהודים ולקבץ נדבות.

לאחר הפצרות רבות נעתר ניסים לבקשתה. הוא עבר דרך עיירות וכפרים, עד שהגיע לעיר קושטא הגדולה. היה זה בליל ט"ו בשבט.

כרגיל, הוא עשה את דרכו לבית-המדרש המקומי, שם תיכנן ללון ולאכול ממעט המזון שהיה ברשותו. מיד כשנכנס הוא הבחין שהיהודים מודאגים במיוחד ומשוחחים בינם לבין עצמם. "מה קורה כאן", הוא שאל וקיבל את התשובה הבאה:

בנו של הסולטן חלה במחלה אנושה, אביו החליט כי היהודים קיללו אותו. הוא הציב בפניהם תנאי: עליהם להתפלל לרפואת בנו. אם עד תאריך מסויים בנו לא יבריא, כל היהודים יגורשו מן העיר. מחר, ט"ו בשבט, זהו המועד האחרון לרפואת בנו של הסולטן.

קהל רב התקבץ בבית-הכנסת כדי להתפלל ולומר פרקי תהילים. ניסים התיישב לומר תהילים עם כולם, כשלפתע ניגש אליו השמש המקומי. "האם אתה מארץ ישראל?" נשאל ניסים המופתע שהשיב: "כן, כיצד ידעת?"

- "הרב שלנו הוא יהודי קדוש. הוא אמר כי הוא מריח ריח של ארץ הקודש בבית-המדרש. בוא נא עמי".

השמש הוביל את ניסים לחדרון קטן, שם ישב הרב, ישיש מופלג ובעל הדרת פנים. הוא שאל במאור פנים את ניסים: "מה שלום היהודים בארץ הקודש?"

"אני מתאר לעצמי כי הרב מריח את ריח הרימון מארץ-ישראל אשר ברשותי" אמר-שאל ניסים.

"יש לך רימון מארץ ישראל?" שאל הרב בקול נרגש.

"כן, רבי" השיב ניסים. "ואני חושב לאכול אותו כעת, לרגל ראש השנה לאילנות. לכבוד יהיה לי אם הרב יתכבד לאכול מרימון זה".

הרב הישיש קפץ ממקומו וחיבק את ניסים בשני ידיו. "בורא העולם שלח אותך לכאן כדי להציל את הקהילה הקדושה מסכנת הגירוש המרחפת עליה".

ניסים הביט בו בחוסר הבנה מוחלט.

"אתמול ישבתי והתעמקתי בספרים הקדושים על סודות הפירות" סיפר לו הרב. "משום מה, המילה 'רימונים' שבה ועלתה מול עיני. הבנתי כי כאן נעוץ הפתרון..."

"האם אתה יודע מה ראשי התיבות של המילה רימונים?" המשיך הרב בהתרגשות. "רפואת מלך ובנו ניסים יביא מהרה!" בוא עמי, חיש מהר, לארמון הסולטן. אסור לנו לאבד זמן!"

כשהוא עדיין מבולבל מהמתרחש מיהר הרב לגשת בזריזות אל ארמון הסולטן. הם הוכנסו מיד פנימה, שם מצאו סולטן מיואש ובוכה. "הכנס אותנו לחדר בנך" אמר הרב "בעזרת השם אנו נרפא אותו תיכף ומיד!"

במיטה מלכותית שכב הנסיך הצעיר, חיוור וללא כל סימן חיים.

רבי ניסים הוציא את הרימון מהעטיפה ונתן אותו לרב. הרב חתך את הרימון לשניים, וסחט מחצית מן הרימון לתוך כוס קטנה. את המיץ נתן טיטופף לשפתותיו של החולה ולתדהמת כל הנוכחים, פתח החולה את עיניו! חיש-מהר הבחינו הנוכחים כיצד הנסיך מבריא והולך.

הסולטן נישק את ידיהם של הרב והזקן וניסים. "הצלתם את בני" – אמר – "לעולם לא אשכח לכם זאת".

"את החצי השני השארתי לברכה" אמר ניסים לרב בחיור, והם מיהרו לשוב ולבשר ליהודי העיר על הנס שאירע להם.

לטבריה שב ניסים כשהוא עמוס בכסף וזהב, מתנת הקהילה היהודית בקושטא. מובן מאליו כי דאגות לא היו לו.

ובבית, קידם את פניו עץ הרימון העתיק, כשהוא שוב מלא בפירות אדומים ועסיסיים.

(מעובד על-פי הספר "חגי ישראל ומועדיו" בהוצאת קה"ת. - הובא ב'בית חב"ד')

חודה של פרשה -

חידה מהפרשה ע"פ הפסוקים ורש"י, בעריכת הרב ישראל בראורין שליט"א.

בגזרת הא-ל, לא נפרד הצמד ב "אז".

וכך למרום ולתהומות הובלו, כי ה' להם בז.

דע, צמד רב, כך גורלו נחרץ.

וזאת חלק מנקמת ה' לאויב, כאשר לישועת עמו נחלץ.

הפתרון בפרוש רש"י נמצא עם מעט מאמץ.

פתרונות ניתן לשלוח עד ליום רביעי הקרוב בדרכים הבאות:

א. בעמדות 'נדרים פלוס' באמצעות שלח הודעה. (קוד קופה 6500, ע"ש המרכז לערבות הדדית)

ב. השארת הודעה במענה הממוחשב בטלפון: 02-5-696-515.

ג. שליחת הודעה במיל: ALONHLH@GMAIL.COM

ב"ה

לתועלת הציבור : קיים גמ"ח להשאלת

גמרות שוטנשטין, וספרי טוש"ע.

ברח' אבינועם ילין 13, שבונת גאולה י-ם.

לפרטים: 054-844-86-83.

או בקו המידע: 02-590-7438

מיוז ברקא

רב קווי: 1599-578-946

בני ברק: ר' עקיבא 52 בפסאג' | ירושלים | אלעד | ביתר עילית
מודיעין | עילית | בית שמש | אשדוד | נתיבות | חיפה